

Psykologforeningen gir blankofullmakt til psykisk vold

Lill Stella Høslom
stellas.humanharmony@gmail.com

Eivind Meland

Foreningen risikerer med sitt høringssvar til ny barnelov å være støttespillere for psykisk og manipulativ vold.

Lill Stella Høslom og Eivind Meland (bilder: privat)

Psykologforeningen tar avstand fra lik beslutningsmyndighet mellom foreldre med felles barn og lukker øynene for samværshindring og -sabotasje. Vi mener foreningen har et endimensjonalt syn på vold i nære relasjoner og risikerer å være støttespillere for psykisk og manipulativ vold. Kan vi ha tillit til rettssakkyndige når deres fagforening røper en slik manglende og fordomsfull forståelse av vold?

Erfaringer med lik beslutningsmyndighet

I regjeringens høringsnotat til ny barnelov står det: «Regjeringen mener at lik beslutningsmyndighet kan redusere foreldrekonflikter og at tiltaket vil være bra for barnet.»

Psykologforeningen er uenig med regjeringen og skriver i sitt høringssvar: «Vi vil sterkt fraråde gjennomførelsen av lik beslutningsmyndighet for begge foreldre, da de mest sårbare barna kan bli enda mer utsatte.»

Psykologforeningen unnlater å referere til relevant forskning når de kommer med et slikt postulat. Et økende antall stater i USA har gjennomført lovendringer tilsvarende dem som nå er på trappene i Norge. Erfaringene fra disse statene er at vold mot mødre og mot barn avtar markant etter innføringen av lovendringer som likestiller foreldres beslutningsmyndighet (Hubin, 2022). Erfaringene er i tråd med data fra Spania, der distrikter med delt bosted som rettsnorm sammenliknes med distrikter med lovgivning basert på hovedomsorgsforeldre og samværsforeldre. De førstnevnte

distrikter har oppnådd en reduksjon i partnerdrap på 50 % sammenliknet med distrikter der lovgivningen likner den norske vi har i dag (Fernandez-Kranz et al., 2020).

En kjønn og polarisert debatt

Studiene avkrefter etter vårt syn en vanlig misforståelse om at partnervold primært utføres av menn mot kvinner som en mekanisme for å oppnå og vedlikeholde tvangskontroll. Vi mener at perspektiver som tar utgangspunkt i denne misforståelsen, bidrar til å skape en svært kjønn debatt som polariserer og reduserer muligheten for å granske andre perspektiver. Er mødre utelukkende ofre for vold, eller kan det tenkes at noen foreldre uavhengig av kjønn utøver relasjonell vold med barna som våpen? Kan det tenkes at vold er et allmennmenneskelig problem der ulike typer vold utøves både av mødre og fedre?

Vi vil anbefale et kjønnsinkluderende perspektiv som retter seg mot alle typer vold, også relasjonell vold der barn kan brukes som midler til å oppnå makt og kontroll over partnere. Derfor må fagpersoner og domstolene kunne ha ulike perspektiver, bakgrunn og kvalifikasjoner, for å identifisere hvordan partnervold med barn involvert som maktmidler utøves uavhengig av om det er menn eller kvinner som orkestrerer volden.

Foreldrefiendtliggjøring og berøringsangst

Vi mener det eksisterer en berøringsangst når det gjelder fenomenet foreldrefiendtliggjøring og foreldrefremmedgjøring (FF). Vi tror dette bidrar til å skape en økning i konflikt drivende og voldsfremmende rom. Lovgivning med likestilt og jevnbyrdig foreldreskap slik som i USA og Spania kan derimot bidra til å forebygge slike voldsformer. Når Psykologforeningen angriper likestilt beslutningsmyndighet mellom foreldre, bidrar de indirekte til at forgiftede og konfliktfulle relasjoner opprettholdes og forsterkes. På den måten gjør foreningen seg utilsiktet til talspersoner for psykisk og relasjonell vold med stort skadepotensial for foreldre og barn.

En studie fra University of West London utført av Ben Hine og Jennifer Harman, gjort på fiendtliggjørende adferd, dokumenterer alvorlig psykisk stress med PTSD-symptomer, depresjon og selvmordstanker hos utsatte. Den dokumenterer også at fremmedgjørende atferd er svært utbredt og utgjør et betydelig folkehelseproblem (Hine et al., 2024). Studien viser nødvendigheten av å identifisere foreldrefiendtliggjøring som familievold, øke støtten til psykisk helse, trene fagfolk og opprette støttegrupper for å tilby adekvat rådgivning til familier.

Psykologforeningen lukker øynene for slike fenomen. De vegrer seg endatil for å bruke begrepet *samværshindring*, fordi det ifølge høringssvaret «insinuerer en intensjonell handling av en sabotør». Vi forundres over et slikt narrativ. Lukker de øynene for hvordan en *sabotør* faktisk forgriper seg på ofre?

Hva gjør dette med maktsymmetrien, konflikten og for barnets mulighet til å ha kontakt med begge foreldre?

Kunnskap og tiltak trengs

Første prioritet bør være at barna kommer inn til umiddelbar behandling ved høykonflikt, for å kunne avsløre alle typer vold, ikke bare fysisk vold eller overgrep. Slik kan barnet fortsette å ha kontakt med gode nok foreldre og ikke risikere å bli fiendtliggjort, eller bli værende i et voldsutsatt hjem. Psykologforeningen bør vite at konsekvensene for barn som blir manipulert og hjernevasket, er at

de blir påvirket til å skape seg et vrengebilde av virkeligheten som fører til psykisk og sosial uhelse (Harman et al., 2018).

Tiltak mangler, og det ryster oss at regjeringens høringsnotat anbefaler mer av det samme som ikke har fungert: flere samtaler ved familievernkontoret.

Når barn skal høres, er det svært viktig at deres virkelige stemme blir hørt og ikke er uttrykk for et vrengebilde etter manipulering, dissonans og dissosiasjon. Desto viktigere er det å anerkjenne og øke oppmerksomheten om familievold, inkludert foreldrefiendtliggjøring ved ny lovgivning. Hvis vi ikke gjør det, leker vi russisk rulett med barns psykiske og fysiske helse.

Blankofullmakt til psykisk vold

Vi hadde forventet at Psykologforeningen anbefalte midler mot alle voldsformer supplert med hjelpetiltak som kunne komplementere forslaget til ny barnelov. Psykologforeningen er en av foreningene som bør ha mest kunnskap om relasjoner med psykisk vold, hvordan det har påvirket familiekonstellasjoner i mange år før bruddet, og hvordan volden fortsetter etter brudd, være seg om det er menn eller kvinner som utsettes. I stedet velger de å gi blankofullmakt til psykisk vold mot foreldre og barn.

Merknad: Forfatteren er medlem av Foreningen 2 Foreldre og Mannsforum, samt styreleder i PASG (Parental Alienation Study Group) Norge

Referanser

- Fernandez-Kranz, D., Nollenberger, N. & Roff, J. (2020). Bargaining Under Threats: The Effect of Joint Custody Laws on Intimate Partner Violence. *IZA - Institute of Labour Economics*. <https://www.iza.org/publications/dp/13810/bargaining-under-threats-the-effect-of-joint-custody-laws-on-intimate-partner-violence>
- Harman, J. J., Kruk, E. & Hines, D. A. (2018). Parental alienating behaviors: An unacknowledged form of family violence. *Psychological Bulletin*, 144(12), 1275–1299. <https://doi.org/10.1037/bul0000175>
- Hine, B., Harman, J. J., Leder-Elder, S. & Bates, E. (2024). *Alienating behaviours in separated mothers and fathers in the UK*. University of West London. https://www.uwl.ac.uk/sites/uwl/files/2024-04/Alienating%20behaviours_v3.pdf
- Hubin, D. (2022). *Shared Parenting and Child Maltreatment: Data from Ohio and Kentucky* National Parents Organisation. <https://www.sharedparenting.org/sharedparentingnews/shared-parenting-and-child-maltreatment-data-from-ohio-and-kentucky>